

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Teisėjų tarybai

2022-06-

Nr. 4R-

DĖL TEISĖJŲ TARYBOS REKOMENDACIJŲ DĖL TEISMO PSICHOLOGŲ VEIKLOS ORGANIZAVIMO PATVIRTINIMO

Nacionalinė teismų administracija (toliau – Administracija), kaip teismus ir teismų savivaldos institucijas aptarnaujanti biudžetinė įstaiga, įgyvendindama teisės aktais jai nustatytas funkcijas, be kita ko, koordinuoja su teismo psichologų veikla teismuose susijusių klausimų sprendimą.

Administracija, įgyvendindama Teisėjų tarybos 2020 m. gegužės 29 d. posėdyje patvirtintus teismo psichologų veikloje kylančių problemų sprendimo būdus ir siekdama tobulinti teismo psichologų veiklos modelį, reaguodama į praktikoje išskylančius iššūkius, kuriuos teismo psichologai aptaria periodiškai organizuojamuose pasitarimuose/susitikimuose, parengė Teisėjų tarybos nutarimo, kuriuo siūloma patvirtinti Teismo psichologų veiklos aprašą, projektą (toliau – Projektas). Projektas buvo pateiktas derinti Teisėjų tarybos Teismų administravimo ir Teisės aktų projektų rengimo ir vertinimo komitetams (toliau – Komitetai) bei apylinkių ir apygardų teismams.

Atsižvelgus į tai, kad didelė dalis gautų Komitetų narių bei teismų pastabų buvo susijusios su galimai proceso normų perkėlimu į Projektą ir jų detalizavimu, siūloma Teisėjų tarybai teikti tvirtinti Rekomendacijas dėl teismo psichologų veiklos organizavimo, atsisakant privalomų reikalavimų nustatymo (toliau – Rekomendacijų projektas).

Rekomendacijų projektas buvo teiktas Komitetams derinti pakartotinai. Teismų bei Komitetų narių pastabos apibendrintos pridedamoje derinimo pažymoje.

Dėl poreikio parengti Rekomendacijų projektą

Rekomendacijų projektas parengtas atlikus teismo psichologų veikloje kylančių problemų apibendrinimą, įvertinus Administracijoje gaunamus teismo psichologų bei jų kuratorių – Vilniaus universiteto Psichologijos instituto doc. dr. Neringos Grigutytės ir prof. dr. Ilonos Laurinaitytės – pasiūlymus, pastebėjimus bei prašymus ir atsižvelgus į tai, kad Administracijos periodiškai teismams bei kitoms su teismo psichologų veikla susijusioms institucijoms ir įstaigoms (Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai, Policijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos ir kt.) adresuojami raštai su rekomendacijomis bei siūlymais dėl veiklos organizavimo nėra pakankamai efektyviai įvairius probleminius aspektus sprendžianti priemonė. Rekomendacijų projektas rengtas kartu su teismų psichologais, derintas su teismo psichologų kuratorėmis.

Dėl siekiamų tikslų

Rekomendacijomis siekiama vienodinti teismo psichologų darbo organizavimo principus ir tvarką (siekiant kokybiško ir tinkamo funkcijų atlikimo), aiškiau apibrėžti teismo psichologų pareigybės paskirtį, tikslus ir funkcijas, ypač atribojant apylinkių ir apygardų teismuose dirbančių teismo psichologų funkcijas, pateikti rekomendacijas dėl tam tikrų pavadinimo aspektų, apibrėžti kvalifikacijos kėlimo principus ir kt.

Tikimasi, kad Rekomendacijos kartu su šių metų pradžioje išleistu kuratorių doc. dr. Neringos Grigutytės ir prof. dr. Ilonos Laurinaitytės parengtu Teismo psichologo gerosios praktikos vadovu

leis sklandžiau organizuoti ir atlikti nepilnamečių apklausas, padės formotis vieningai apklausų praktikai Lietuvos teismuose.

Rekomendacijų projekte siūlomos įtvirtinti nuostatos:

1. *Apibrėžiama teismo psichologų pareigybės paskirtis, tikslai, uždaviniai ir funkcijos*, nustatant, kad teismo psichologai padeda teisėjams atlikti su vaiko dalyvavimu teisminiame procese susijusius procesinius veiksmus ir padeda apsaugoti vaiką nuo traumuojančio teismo proceso poveikio, taip pat pažymint, kad teismo psichologai, esant poreikiui, teikia emocinę pagalbą kitiems socialiai pažeidžiamiems asmenims, dalyvaujantiems teismo procese, konsultuoja teismo darbuotojus streso, konfliktų valdymo klausimais.

2. *Pateikiamos nuostatos dėl apylinkių ir apygardų teismuose dirbančių psichologų funkcijų vykdymo, jų atribojimo*, taip pat rekomendacijos dėl kitame teisme dirbančio teismo psichologo pasitelkimo tais atvejais, kai to teismo psichologas negali dalyvauti atliekant procesinius veiksmus.

3. *Aptariami teismo psichologų pasitelkimo apklausose principai*, numatant prašymo pateikimo, apklausos laiko suderinimo, susipažinimo su medžiaga, apklausos atlikimo, nuomonės išklausymo ir/ar kitų procesinių veiksmų atlikimo taktikos suderinimo ir kitus su vaiko dalyvavimu procese susijusius klausimus.

4. *Nustatomos teismo psichologų veiklos teikiant išvadas ir paaiškinimus gairės*, be kita ko, Rekomendacijų projekto 2 priede pateikiant pavyzdinės teismo psichologo išvados civiliniame ir baudžiamajame procesuose formą.

5. *Apibrėžiamos teismo psichologų veiklos koordinavimo bei kuravimo principinės nuostatos*, aiškiai nustatant, kad teismo psichologų veiklą koordinuoja Administracija, kuri, esant poreikiui ir galimybėms, šiai veiklai gali pasitelkti psichologijos mokslo ekspertus. Taip pat numatoma rekomendacija dėl mentoriaus paskyrimo naujai priimtam teismo psichologui apmokyti.

6. *Aptariami su teismo psichologų kvalifikacijos kėlimu susiję aspektai*, be kita ko, reglamentuojant bendrų susitikimų ir veiklos aptarimų organizavimą, siekiant padėti vieni kitiems spręsti sudėtingas darbines situacijas bei suteikti konsultacinę pagalbą.

Teikiame Rekomendacijų projektą bei su juo susijusią medžiagą ir prašome jį svarstyti artimiausiam Teisėjų tarybos posėdyje.

PRIDEDAMA:

1. Rekomendacijų projektas, 7 lapai;
2. Derinimo pažyma, 14 lapų;
3. Protokolinio nutarimo projektas, 1 lapas.

Direktorė

Natalija Kaminskienė

REKOMENDACIJOS DĖL TEISMO PSICHOLOGŲ VEIKLOS ORGANIZAVIMO

I. TEISMO PSICHOLOGŲ PAREIGYBĖS PASKIRTIS, TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR FUNKCIJOS

1. Teismo psichologų pareigybė reikalinga užtikrinti baudžiamajame procese (ikiteisminiame tyrime ir teismo procese), civiliniame procese ir administracinių nusižengimų teisejoje (toliau – teismo procesai) dalyvaujančių nepilnamečių, mažamečių vaikų (toliau – ir vaikai) kvalifikuotą apklausą (nuomonės išklausymą), vaikų ir/ar jų įstatyminių ar kitų atstovų paruošimą apklausai, išvadų pateikimą, vaikų raidos (pažintinių, emocinių, elgesio ir kt.) ypatumų, turinčių reikšmės kiekvienam teismo proceso veiksmui atlikti, vertinimą, atsižvelgus į jau atliktus kitų kompetentingų institucijų vaiko raidos ypatumų įvertinimus, suteikti vaikams tinkamą psichologinę pagalbą, konsultuoti vaikų atstovus pagal įstatymą ar kitus atstovus, teisėjus bei kitus teismo proceso dalyvius dėl dalyvaujančių teismo procese vaikų poreikių, jų raidos ypatumų bei patarti teisėjams, prokurorams ir (ar) ikiteisminio tyrimo įstaigų subjektams dėl apklausos specifikos teismo procesų metu ir apklausos atlikimo taktikos, taip pat, esant poreikiui, teikti emocinę pagalbą kitiems socialiai pažeidžiamiems asmenims, dalyvaujantiems teismo procese, konsultuoti teismo darbuotojus streso, konfliktų valdymo klausimais.

2. Teismo psichologų veiklos tikslas – padėti teisėjams atlikti su vaiko dalyvavimu teismo procese susijusius procesinius veiksmus ir padėti apsaugoti vaiką nuo traumuojančio teismo proceso poveikio, esant poreikiui, teikti emocinę pagalbą kitiems socialiai pažeidžiamiems asmenims, dalyvaujantiems teismo procese, konsultuoti teismo darbuotojus streso, konfliktų valdymo klausimais.

3. Teismo psichologų uždaviniai – naudojant psichologijos mokslo teoriją ir mokslu grįstus metodus, technikas, procedūras siekti 2 punkte nustatytų tikslų.

4. Pagrindinės teismo psichologų funkcijos nustatytos teismo psichologo pareigybės aprašyme, kuris yra parengtas atsižvelgus į Teisėjų tarybos patvirtinto Pavyzdinio vyriausiojo specialisto (teismo psichologo) pareigybės aprašymo nuostatas. Už teismo psichologo darbo organizavimą yra atsakingas teismo pirmininkas arba kitas jo įgaliotas asmuo.

5. Teismo psichologas savarankiškai savo funkcijas gali vykdyti, jeigu yra įgijęs socialinių mokslų studijų krypties psichologijos aukštąjį universitetinį išsilavinimą (bakaluro ir magistro arba universitetinių vientisųjų studijų magistro kvalifikacinį laipsnį arba jam prilygintą aukštojo mokslo išsilavinimą, arba teisės aktų nustatyta tvarka pripažintą kaip lygiavertį užsienyje įgytą išsilavinimą).

6. Teismo psichologų procesines teises ir pareigas nustato Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas (toliau – BPK), Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas. Pagrindinės teismo psichologų su teismo procesu nesusijusios teisės ir pareigos nustatytos Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme ir (ar) Lietuvos Respublikos darbo kodekse bei šiuos įstatymus įgyvendinančiuose poįstatyminiuose teisės aktuose. Teismo psichologai privalo gerbti žmogaus teises ir orumą, laikytis profesinės kompetencijos ir atsakomybės, profesinio garbingumo ir kitų profesinės etikos reikalavimų.

II. APYLINKIŲ IR APYGARDŲ TEISMŲ PSICHOLOGŲ FUNKCIJŲ VYKDYMAS

7. Apylinkės teismo psichologas savo funkcijas vykdo visuose to apylinkės teismo rūmuose (kai teismas sudarytas iš rūmų). Apygardos teismo psichologas savo funkcijas vykdo apygardos teisme, be to, jo veiklos teritorija taip pat apima visus to apygardos teismo veiklos teritorijai priklausančius apylinkių teismus.

8. Tais atvejais, kai apylinkės teismo psichologas negali dalyvauti atliekant procesinius veiksmus apylinkės teisme (dėl jo užimtumo, nedarbingumo, atostogų ar kt. atvejais, arba kai apylinkės teisme teismo psichologo pareigybė neužimta), teismų pirmininkams ar jų įgaliotiems asmenims suderinus tarpusavyje:

8.1. padėti atlikti procesinius veiksmus kviečiamas apygardos teismo, kurio veiklos teritorijoje yra apylinkės teismas, arba kito to paties apygardos teismo veiklos teritorijai priklausančio apylinkės teismo psichologas, galintis nustatyti laiku dalyvauti procesinių veiksmų atlikime;

8.2. jeigu apygardos teismo psichologas bei visi to apygardos teismo veiklos teritorijai priklausančių apylinkių teismų teismo psichologai yra užimti, padėti atlikti procesinius veiksmus gali būti kviečiamas kito apygardos teismo psichologas, kito apygardos teismo veiklos teritorijai priklausančio apylinkės teismo psichologas;

8.3. tais atvejais, kai 8.1–8.2 papunkčiuose nurodyti psichologai negali dalyvauti atliekant procesinius veiksmus, kviečiamas psichologas iš Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos administruojamo Psichologų, pageidaujančių padėti apklausti asmenis baudžiamajame procese, sąrašo (toliau – psichologas iš sąrašo), kaip tai nustatyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 9 d. nutarimu Nr. 338 „Dėl Psichologų, pageidaujančių padėti apklausti asmenis baudžiamajame procese, sąrašo administravimo ir apmokėjimo psichologams tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Psichologų, pageidaujančių padėti apklausti asmenis baudžiamajame procese, sąrašo administravimo ir apmokėjimo psichologams tvarkos aprašo 21 punkte.

9. Tais atvejais, kai apygardos teismo psichologas negali dalyvauti atliekant procesinius veiksmus apygardos teisme (dėl jo užimtumo, nedarbingumo, atostogų ar kt. atvejais, arba kai apylinkės teisme teismo psichologo pareigybė neužimta), teismų pirmininkams suderinus tarpusavyje:

9.1. padėti atlikti procesinius veiksmus kviečiamas to apygardos teismo veiklos teritorijai priklausančio apylinkės teismo psichologas. Jeigu yra keli teismo psichologai, dirbantys skirtinguose tos pačios apygardos teismo veiklos teritorijai priklausančiuose apylinkių teismuose, rekomenduojama įvertinti atstumą iki teismo, teismo psichologo užimtumą, darbo patirtį ir kitas reikšmingas aplinkybes;

9.2. jeigu apygardos teismo veiklos teritorijai priklausančių apylinkių teismų teismo psichologai yra užimti, padėti atlikti procesinius veiksmus gali būti kviečiamas kito apygardos teismo psichologas arba kito apygardos teismo veiklos teritorijai priklausančio apylinkės teismo psichologas;

9.3. tais atvejais, kai 9.1–9.2 papunkčiuose nurodyti psichologai negali dalyvauti atliekant procesinius veiksmus, kviečiamas psichologas iš sąrašo.

10. Apygardos teismui kaip pirmosios instancijos teismui teisingose bylose (kaip numatyta BPK 225 straipsnyje, įskaitant jame numatytas išimtis dėl bylų priskyrimo apylinkių teismams bei visose kitose seksualinių nusikaltimų pobūdžio baudžiamosiose bylose) procesinius veiksmus, kuriuose turi dalyvauti vaikai, paprastai padeda atlikti tos apygardos teismo psichologas, nepriklausomai nuo to, ar veiksmai atliekami ikiteisminio tyrimo metu, ar bylą nagrinėjant teisme.

11. Apygardos teismo psichologas taip pat gali būti kviečiamas į apygardos teismo veiklos teritorijai priklausančią apylinkės teismą, kai, teisėjo, prokuroro, ikiteisminio tyrimo pareigūno arba apylinkės teismo psichologo vertinimu, su vaiko dalyvavimu susijusių procesinių veiksmų atlikimo atvejis laikytinas sudėtingu arba dėl kitų objektyvių priežasčių (pavyzdžiui, apklausiamas vaikas yra itin jauno amžiaus, turi specialiųjų poreikių, kitų intelekto, emocinių ir (ar) raidos sutrikimų ir pan.) toks apygardos teismo psichologo dalyvavimas yra būtinas.

12. Apygardos teismo psichologai be 9–11 punktuose nurodytų funkcijų taip pat renka nuasmenintą informaciją apie apygardos teismo veiklos teritorijoje buvusius sudėtingus atvejus,

susijusius su vaikų dalyvavimu teismo procese, atlieka šių atvejų analizę, jos pagrindu teikia metodines rekomendacijas teisėjams ir kitiems teismuose dirbantiems psichologams.

13. Klausimai dėl poreikio pasitelkti kitame teisme dirbantį teismo psichologą, paskirti naujai pradėjusiam dirbti teismo psichologui mentorių, organizuoti mokymus, praktinius užsiėmimus ar kitą veiklą teismo darbuotojams, kurią atliktų kito teismo psichologas, sprendžiami teismų pirmininkams ar jų įgaliotiems asmenims bendradarbiaujant tarpusavyje.

III. REKOMENDACIJOS DĖL TEISMO PSICHOLOGŲ PASITELKIMO APKLAUSOSE

14. Rekomenduojama teisme gautą prokuroro prašymą ikiteisminio tyrimo metu apklausti nepilnametį liudytoją (nukentėjusįjį) ar įtariamąjį teismo psichologui nukreipti Dokumentų valdymo sistemos (toliau – DVS) priemonėmis, suformuojant užduotį. Analogiškai, siūlytina per DVS teismo psichologui nukreipti prašymą ir tais atvejais, kai poreikis išklausti vaiko nuomonę arba atlikti kitus su vaiko dalyvavimu susijusius procesinius veiksmus atsiranda civilinės, baudžiamosios ar administracinio nusižengimo bylos nagrinėjimo teisme metu. Esant galimybei, teisėjas ar kitas jo įgaliotas asmuo užpildo prašymą dėl teismo psichologo pagalbos teikimo, kurio pavyzdinė forma nustatyta šių Rekomendacijų 1 priede. Nesant galimybių naudotis DVS, prašymai teismo psichologui nukreipiami ir užduotys formuojamos elektroniniu paštu arba kitais teisme taikomais darbo organizavimo būdais.

15. Tais atvejais, kai yra poreikis pasitelkti kito teismo psichologą, teisėjas ar jo įgaliotas asmuo po to, kai teismų pirmininkai ar jų įgalioti asmenys iš anksto tarpusavyje susitaria dėl kito teismo psichologo pasitelkimo galimybės ir tvarkos, susisieikia su kito teismo psichologu ir suderina planuojamos apklausos ar kitų procesinių veiksmų atlikimo datą, laiką ir vietą. Tai atlikęs teisėjas ar jo įgaliotas asmuo, esant galimybei, užpildo ir per DVS arba elektroniniu paštu išsiunčia teismui, kuriame dirba teismo psichologas, prašymą dėl teismo psichologo pagalbos teikimo, prideda gautą prokuroro prašymą dėl nepilnamečio liudytojo (nukentėjusiojo) ar įtariamojo apklausos (jeigu teismo psichologas kviečiamas ikiteisminio tyrimo metu) bei kitą reikalingą informaciją. Teisme gautas prašymas dėl teismo psichologo pagalbos teikimo registruojamas DVS ir nukreipiamas teismo pirmininkui ar jo įgaliotam asmeniui, kuris teismo psichologui suformuoja užduotį.

16. Gavęs užduotį, teismo psichologas nedelsdamas, bet ne vėliau, kaip kitą darbo dieną, susisieikia su prokuroru, ikiteisminio tyrimo teisėju, paskirtu atlikti vaiko apklausą, ar teisėju, nagrinėjančiu civilinę, baudžiamąją ar administracinio nusižengimo bylą, ir suderina pasirengimo procesinių veiksmų atlikimui planą (susipažinimo su bylos medžiaga, įvadinio pokalbio, apklausos laiką, pagrindinių klausimų formuluotes, jų pateikimo eiliškumą ir kitus su vaiko dalyvavimu procese susijusius klausimus ir pan.) ir kitus su užduoties įvykdymu susijusius klausimus.

17. Prieš atlikdamas vaiko apklausą ar kitus procesinius veiksmus, susijusius su vaiko dalyvavimu teismo procese, teismo psichologas, vadovaudamasis BPK 89 straipsnio 4–5 dalimis, susipažįsta su medžiaga, susijusia su vaiko apklausa arba procesinių veiksmų atlikimu, bei, esant poreikiui, paprašo teisėjo ir/ar prokuroro pateikti papildomą medžiagą, reikalingą pavestoms užduotims atlikti.

18. Teismo psichologas pagal galimybes pasirengimo procesinių veiksmų atlikimui metu stengiasi išsiaiškinti aplinkybes, reikšmingas vaiko apklausos ir/ar kitų su vaiko dalyvavimu susijusių procesinių veiksmų atlikimui: vaiko gyvenimo ir auklėjimo sąlygas, jo bendravimo su aplinkiniais įgūdžius, raidos ypatumus, jo reakciją į tiriamą įvykį arba nagrinėjamą klausimą, įvykio dalyvius, vaiko emocinę būseną ir pan.

19. Rekomenduotina prieš pradėdant vaiko apklausą arba kitus procesinius veiksmus, susijusius su vaiko dalyvavimu teismo procese, teismo psichologui aptarti su teisėju tam tikras aplinkybes, psichologui paaiškėjusias per įvadinį pokalbį su vaiku (jeigu toks vyko) arba iš bylos medžiagos, dėl kurių teismo psichologo su teisėju suderinta apklausos atlikimo, nuomonės išklauso ir/ar kitų procesinių veiksmų atlikimo taktika turėtų keistis (pavyzdžiui, paaiškėjo, kad

vaikas turi raidos ypatumų, neįgalumą ar pan.). Atliekant vaiko apklausą rekomenduojama vadovautis Teismo psichologo gerosios praktikos vadovu.

20. Vaiko apklausa atliekama teisme (teismo rūmuose) įrengtame vaiko apklausos kambaryje, su vaiku tiesiogiai bendraujant teismo psichologui. Jeigu teisme (teismo rūmuose) nėra įrengto vaiko apklausos kambario arba apklausa tame teisme (teismo rūmuose) negali vykti dėl kitų objektyvių priežasčių, apklausa gali būti atlikta kitame tos apygardos teismo veiklos teritorijai priklausančiame teisme (teismo rūmuose), kuriame toks kambarys yra įrengtas. Vaiko apklausa taip pat gali būti atlikta policijos arba kitų institucijų patalpose, atitinkančiose įstatymų reikalavimus vaikų apklausoms atlikti.

IV. TEISMO PSICHOLOGŲ IŠVADOS IR PAAIŠKINIMAI

21. Teismo psichologas, pagal poreikį, teikia išvadas raštu ir paaiškinimus žodžiu teismo posėdyje. Siekiant, kad teismo psichologo išvada raštu būtų išsamūs ir pateikiama operatyviai, rekomenduojama dalyvaujančių byloje asmenų teismui pateiktus klausimus apibendrinti ir pateikti teismo psichologui raštu.

22. Proceso įstatymuose numatyta tvarka teismo psichologo išvada gali būti surašoma atskiru dokumentu arba jo paaiškinimai gali būti įrašomi į teismo posėdžio ar tyrimo veiksmo protokolą arba užfiksuojami teismo posėdžio garso įrašė, kuris proceso įstatymuose numatyta tvarka yra prilyginamas teismo posėdžio protokolui. Po raštu surašyta ar į teismo posėdžio arba tyrimo veiksmo protokolą įrašyta išvada teismo psichologas turi pasirašyti.

23. Teismo psichologo išvadoje, kuri surašoma kaip atskiras dokumentas, paprastai yra nurodoma: teismo, kurio psichologas surašė išvadą, pavadinimas, teismo psichologo vardas, pavardė, bylos, kurioje teikiama išvada, numeris, vaiko vardas, pavardė, klausimai, kurie buvo pateikti teismo psichologui, teismo psichologo nustatytos aplinkybės, turinčios reikšmės bylai išnagrinėti/ištirti, ir kita, teismo psichologo vertinimu, reikšminga informacija. Pavyzdinės teismo psichologo išvados civiliniame ir baudžiamajame procesuose formos pateikiamos šių Rekomendacijų 2 priede.

V. TEISMO PSICHOLOGŲ VEIKLOS KOORDINAVIMAS IR KURAVIMAS

24. Lietuvos teismuose dirbančių psichologų veiklą koordinuoja Nacionalinė teismų administracija (toliau – Administracija), kuri renka, analizuoja ir viešai skelbia informaciją apie teismo psichologų darbo krūvius, stebi su teismo psichologų darbu susijusius teisinio reglamentavimo pakeitimus, analizuoja šių pakeitimų poveikį teismo psichologų darbui, rengia su teismo psichologų darbu susijusius teisės aktus, tarpininkauja sprendžiant su teismo psichologų darbu susijusias problemas ir kitomis priemonėmis pagal kompetenciją padeda teismo psichologams atlikti jiems pavestas funkcijas. Esant poreikiui ir galimybei, Administracija teismo psichologų darbo koordinavimui ir/ar kuravimui gali pasitelkti psichologijos mokslo ekspertus.

25. Rekomenduojama naujai priimtam teismo psichologui nuo darbo teisme pradžios nuo 1 iki 3 mėnesių laikotarpiui paskirti mentorį, kuris supažindintų naujai priimtą teismo psichologą su teismų sistemos ypatumais, darbo funkcijomis, darbo organizavimo formomis ir turiniu, padėtų spręsti kasdienėje veikloje kylančius klausimus, dalytųsi sukauptomis žiniomis, patirtimi ir metodikomis. Mentoriumi paprastai skiriamas apygardos teismo psichologas, turintis ilgiausią darbo patirtį teismų sistemoje, atsižvelgus į teritorinį teismų išsidėstymą, užimtumą ir kitas reikšmingas aplinkybes. Nesant galimybių mentoriumi skirti apygardos teismo psichologo, juo skiriamas apylinkės teismo psichologas. Konkretaus teismo psichologo paskyrimo mentoriumi klausimą tarpusavyje suderina teismų pirmininkai arba jų įgalioti asmenys. Pasibaigus nustatytam mentoriaus paskyrimo terminui, mentorius su naujai į darbą priimtu teismo psichologu parengia ir pasirašo atlikto mokymo ataskaitą, kurią pateikia teismų pirmininkams ar jų įgaliotiems asmenims.

VI. TEISMO PSICHOLOGŲ KVALIFIKACIJOS KĖLIMAS

26. Teismo psichologas, siekdamas užtikrinti aukštą profesinės kompetencijos lygį, nuolatos siekia profesinio tobulėjimo, aktyviai seka naujausius psichologijos mokslo atradimus, teisinio reglamentavimo pakeitimus, susijusius su jo profesine veikla, pagal galimybes dalyvaudamas profesinių žinių įgijimo kursuose ir/ar seminaruose, mokslinėse-praktinėse konferencijose; supervizijose ir/ar intervizijose ir kt. Tam, kad turėtų galimybę kelti kvalifikaciją ir nuolat ugdyti profesinę kompetenciją, teismo psichologas, suderinęs su tiesioginiu vadovu, gali organizuoti savo darbą taip, kad būtų skiriamas konkretus laikas kvalifikacijai kelti (pavyzdžiui, vieną darbo dieną per savaitę (konkrečią dieną ar atskiromis dienomis tam tikromis valandomis) neskiriamos apklausos), tačiau nepažeidžiant proceso įstatymuose nustatytų reikalavimų ir terminų bei nepaneigiant pagrindinių teismo psichologų funkcijų atlikimo.

27. Teismo psichologai, siekdami tobulėti ir dirbti efektyviau, taip pat padėti vieni kitiems spręsti sudėtingas darbinės situacijas bei suteikti konsultacinę pagalbą, organizuoja bendrus susitikimus ir veiklos aptarimus. Į šiuos susitikimus gali būti kviečiami psichologijos mokslo ekspertai bei kitų institucijų atstovai. Ne rečiau kaip kartą per tris mėnesius teismo psichologų susitikimų metu vykdomos profesinės priežiūros konsultacijos (supervizijos). Paprastai susitikimai bei profesinės priežiūros konsultacijos (supervizijos) organizuojami nuotoliniu būdu, esant galimybei, bent vienas susitikimas organizuojamas gyvai.

28. Teismo psichologas, vadovaudamasis proceso įstatymuose nustatyta tvarka, turi teisę prašyti vaiko apklausos vaizdo įrašo, kurį, laikydamasis konfidencialumo bei asmens duomenų apsaugos reikalavimų, gali naudoti mokymosi tikslais pats ir/ar su kitais teismo psichologais, analizuojant apklausos metu taikytus metodus, vertinant padarytas klaidas, pastebint teigiamus aspektus ir pan.

VII. KITOS SU TEISMO PSICHOLOGŲ VEIKLOS ORGANIZAVIMU SUSIJUSIOS NUOSTATOS

29. Teismo psichologo vykimo į komandiruotes Lietuvos Respublikos teritorijoje ir užsienyje dokumentų įforminimo, apmokėjimo bei atsiskaitymo po komandiruotės tvarką nustato Komandiruočių išlaidų apmokėjimo biudžetinėse įstaigose taisyklės, Maksimalių dienpinigių dydžių sąrašas ir Dienpinigių mokėjimo tvarkos aprašas, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 526 „Dėl Dienpinigių ir kitų komandiruočių išlaidų apmokėjimo“, bei teismo, kuriame dirba psichologas, pirmininko patvirtintos teismo komandiruočių rengimo, jų išlaidų apmokėjimo taisyklės.

30. Tais atvejais, kai procesiniams veiksams atlikti kviečiamas kito teismo psichologas, teismų pirmininkų susitarimu, teismo psichologo atvykimo organizavimas ir išlaidų kompensavimas gali būti priskirtas kviečiančiojo teismo dispozicijai.

31. Teismo psichologui skirtų DVS užduočių įvykdymas fiksuojamas užduoties įvykdymo rezultatuose įrašant veiksmus, kurie buvo atlikti konkrečioje byloje. DVS fiksuojant užduoties rezultatus, duomenys apie byloje dalyvaujančius asmenis ir kitos individualios bylos aplinkybės neįrašomi (sutrikus DVS veiklai užduočių įvykdymas gali būti fiksuojamas kitais teisme taikomais darbo organizavimo būdais).

32. Teismo psichologas pildo veiklos ataskaitą už praėjusius metus, jeigu teismo organizacinės veiklos priežiūros ir teismų administracinės veiklos priežiūros plane nenustatyta kitaip, ir pateikia ją teismo pirmininkui ar jo įgaliotam asmeniui bei Administracijai.

33. Teismo psichologas už tarnybinius (darbo drausmės) nusižengimus atsako teisės aktų nustatyta tvarka.

Dokumento sudarytojo pavadinimas (įstaigos/institucijos duomenys)

teismui

**PAVYZDINĖ KREIPIMOSI/PRAŠYMO
DĖL TEISMO PSICHOLOGO PAGALBOS TEIKIMO FORMA**

(data)

Data ir laikas	
Vieta	
Bylos tipas. Bylos esmė (kodekso straipsnis)	☐ ikiteisminis tyrimas; ☐ baudžiamoji byla; ☐ civilinė byla; ☐ administracinio nusižengimo byla.
Bylos numeris	Nr.
Psichologinės pagalbos forma	☐ apklausos vykdymas specializuotame vaiko apklausos kambaryje; ☐ dalyvavimas nepilnamečio/mažamečio apklausoje teismo proceso posėdžio metu; ☐ dalyvavimas teisiamajame posėdyje; ☐ psichologo nuomonės, išvados, paaiškinimo pateikimas žodžiu; ☐ psichologo nuomonės, išvados, paaiškinimo pateikimas raštu; ☐ psichologo konsultacija; ☐ kita.....
Apklausiamo asmens vardas, pavardė
Procesinis statusas	☐ nukentėjusysis; ☐ liudytojas; ☐ įtariamasis, kaltinamasis; ☐ kita
Gimimo data (amžius)
Papildoma informacija (vaiko ligos, sutrikimai, galimos bendravimo problemos, tėvų kontaktiniai duomenys ir pan.)	
Atvykimo į vietą galimybė	☐ yra (galimybė atvykti kartu organizacijos transportu); ☐ nėra; ☐ transporto priemonė nereikalinga.
Užsakovo kontaktinis telefonas, el. paštas	
Pastabos	

Psichologinės pagalbos užsakovas:

(pareigos) (parašas) (vardas, pavardė)

Pavyzdinė teismo psichologo išvados forma

Teismo pavadinimas, rekvizitai

Užsakovas	
Kreipimosi data	
Bylos tipas (BB, CB, ikiteisminis tyrimas), numeris	
Nepilnamečio vardas, pavardė, gimimo data	
Kreipimosi tikslas / formuluojama užduotis	
Išvados/užduoties terminas (pateikimo data)	

TEISMO PSICHOLOGO IŠVADA RAŠTU
CIVILINĖJE/BAUDŽIAMOJOJE BYLOJE NR. DĖL

I. NAUDOTI METODAI
II. INFORMACIJA APIE VAIKĄ <ul style="list-style-type: none"> • Su kuo, kur vaikas gyvena, kur mokosi, amžius • Kas atlydėjo vaiką • Specialieji poreikiai, asmeniniai ypatumai
III. APRAŠOMOJI DALIS <ul style="list-style-type: none"> • Pokalbio su vaiko tėvais, atstovais aprašymas (jei vyko) • Pokalbio su vaiku/vaikais aprašymas (kontaktas su vaiku, emocinė, psichologinė būseną, pokalbio tikslo suvokimas, motyvacija kalbėti, vaiko nuomonė, teismo psichologo komentarai, kt.)
IV. ATSAKYMAI Į TEISMO PATEIKTUS KLAUSIMUS
V. APIBENDRINIMAS, IŠVADA
VI. REKOMEDACIJOS (jei prašoma)

Teismo psichologas

Vardas, pavardė, parašas

Kontaktiniai duomenys

DERINIMO PAŽYMA

DĖL TEISĖJŲ TARYBOS NUTARIMO „DĖL TEISMO PSICHOLOGŲ VEIKLOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PROJEKTO

Nacionalinė teismų administracija (toliau – Administracija), įgyvendindama Teisėjų tarybos 2020 m. gegužės 29 d. posėdyje patvirtintus teismo psichologų veikloje kylančių problemų sprendimo būdus ir siekdama tobulinti teismo psichologų veiklos modelį, reaguodama į praktikoje išylančius iššūkius, kuriuos teismo psichologai išdėsto periodiškai organizuojamuose pasitarimuose/susitikimuose, parengė Teisėjų tarybos nutarimo, kuriuo siūloma patvirtinti Teismo psichologų veiklos aprašą, projektą (toliau – Projektas). Projektas buvo pateiktas derinti Teisėjų tarybos Teismų administravimo ir Teisės aktų projektų rengimo ir vertinimo komitetams (toliau – Komitetai) bei apylinkių ir apygardų teismams. Gautos Komitetų narių bei teismų pastabos užfiksuotos šioje derinimo pažymoje, kurioje pateikiami siūlymai dėl pateiktų pastabų įgyvendinimo.

Atsižvelgus į tai, kad didelė dalis gautų Komitetų narių bei teismų pastabų buvo susijusios su galimai proceso normų perkėlimu į Projektą ir jų detalizavimu, siūloma Teisėjų tarybai teikti tvirtinti Rekomendacijas dėl teismo psichologų veiklos organizavimo, atsisakant privalomų reikalavimų nustatymo.

Pastabas pateikęs Komiteto narys / teismas	Pastabos, siūlymai	Pastabų, pasiūlymų įvertinimas
<p><i>3. Teismo psichologų pareigybė reikalinga užtikrinti baudžiamajame procese (ikiteisminiame tyrime ir teismo procese), civiliniame procese ir administracinių nusižengimų teisenoje (toliau – teisminiai procesai) dalyvaujančių nepilnamečių, mažamečių vaikų (toliau – ir vaikai) kvalifikuotą apklausą (nuomonės išklaušymą), vaikų ir/ar jų įstatyminių ar teisėtų atstovų paruošimą apklausai, išvadų pateikimą, vaikų raidos (pažintinių, emocinių, elgesio ir kt.) ypatumų, turinčių reikšmės kiekvienam teismo proceso veiksmui atlikti, vertinimą, atsižvelgus į jau atliktus kitų kompetentingų institucijų vaiko raidos ypatumų įvertinimus, suteikti vaikams tinkamą psichologinę pagalbą, konsultuoti dėl dalyvaujančių teisminiame procese vaikų poreikių, jų raidos ypatumų jų įstatyminius ar teisėtus atstovus, teisėjus bei kitus teismo proceso dalyvius bei patarti teisėjams, prokurorams ir (ar) ikiteisminio tyrimo įstaigų subjektams dėl apklausos specifikos teisminių procesų metu ir apklausos atlikimo taktikos.</i></p>		
E. Tamošiūnienė	<p>Siūloma:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) įtraukti nuostatą, kad teismo psichologų pareigybė reikalinga ir administraciniame procese (pvz., prieglobsčio prašymų nagrinėjimas); 2) vartoti CPK vartojamą sąvoką „atstovas pagal įstatymą“; 3) vietoje „teisėtus atstovus“ vartoti „kitus atstovus“, preziumuojant, kad jie teisėti; 4) „teisminiame procese“ keisti į „teismo procese“. 	<p>Siūlytina atsižvelgti iš dalies:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) neatsižvelgti, nes Administracinių bylų teisenos įstatymas nereglementuoja, nebuvo derinta su administraciniais teismais, be to, iš esmės šią nuostatą įgyvendina patikslinimas dėl psichologo dalyvavimo užtikrinant kitų pažeidžiamų asmenų emocinį saugumą teismo procese. 2–4) atsižvelgti ir patikslinti pagal pastabas.
A. Piesliakas	Siūlomas redakcinio pobūdžio patikslinimas – perkelti į priekį „jų įstatyminius ar teisėtus atstovus, teisėjus bei kitus teismo proceso dalyvius“.	Patikslinta pagal pastabą, taip pat įvertinus E. Tamošiūnienės siūlymus.
Klaipėdos apygardos teismas	siūlytina punktą papildyti ir „socialiai pažeidžiamų asmenų“ sąvoka (Žr. 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvą 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR).	Patikslinta pagal pastabą, numatant, kad teismo psichologo paskirtis, esant poreikiui, taip pat yra teikti emocinę pagalbą kitiems socialiai pažeidžiamiems asmenims, dalyvaujantiems teismo procese, konsultuoti teismo darbuotojus streso, konfliktų valdymo

		klausimais (atsižvelgus į teismo psichologo pareigybės aprašyme jam nustatytas funkcijas).
<i>6. Pagrindines teismo psichologų funkcijas nustato Teisėjų tarybos patvirtintas Pavyzdinis vyriausiojo specialisto (teismo psichologo) pareigybės aprašymas, kuriame nurodytos funkcijos mutatis mutandis priskiriamos ir teismo psichologams, dirbantiems pagal darbo sutartį.</i> <i>7. Teismo psichologo pareigas einantis valstybės tarnautojas arba pagal darbo sutartį dirbantis darbuotojas yra tiesiogiai pavaldus teismo pirmininkui arba teismo kancleriui. Už teismo psichologo darbo organizavimą yra atsakingas teismo pirmininkas arba kitas jo įgaliotas asmuo.</i>		
A. Piesliakas	Abejojama, ar tokių nuostatų reikia veiklos apraše. Kam pavaldus ir kas atsako už darbo organizavimą bus kiekvieno teismo vidiniuose dokumentuose, o tokiomis nuostatomis yra perkraunamas dokumentas, pasimeta jo esmė.	Atsižvelgta: sujungti punktai, perkelta į pradžią, atsisakant prieš tai buvusių bendrųjų nuostatų.
E. Tamošiūnienė	Siūloma sujungti 6 ir 7 punktus, duodant nuorodą į jų pareigybės aprašymą, kuris yra pasirašomas kiekvieno iš jų individualiai.	
K. Serdiukienė / Klaipėdos apylinkės teismas	Pritariama E. Tamošiūnienės siūlymui	
<i>9. Apylinkės teismo psichologas savo funkcijas vykdo visuose to apylinkės teismo rūmuose (kai teismas sudarytas iš rūmų). Apygardos teismo psichologo veiklos teritorija apima visus tos apygardos veiklos teritorijoje esančius apylinkių teismus. Apylinkės teismo psichologui negalint dalyvauti atliekant procesinius veiksmus (dėl jo užimtumo, nedarbingumo, atostogų ar kt. atvejais, arba kai apylinkės teisme teismo psichologo pareigybė neužimta), gali būti kviečiamas apygardos teismo, kurio veiklos teritorijoje yra apylinkės teismas, arba kito tos pačios apygardos veiklos teritorijai priklausančio apylinkės teismo psichologas, galintis nustatyti laiku dalyvauti procesinių veiksmų atlikime. Jeigu apygardos teismo psichologas bei visi tos apygardos teismo veiklos teritorijoje esančių apylinkių teismų teismo psichologai yra užimti, padėti atlikti procesinius veiksmus gali būti kviečiamas kito apygardos teismo psichologas, kito apygardos veiklos teritorijai priklausančio apylinkės teismo psichologas arba psichologas iš Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos administruojamo Psichologų, pageidaujančių padėti apklausti asmenis baudžiamajame procese, sąrašo, kaip tai nustatyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 9 d. nutarimu Nr. 338 „Dėl Psichologų, pageidaujančių padėti apklausti asmenis baudžiamajame procese, sąrašo administravimo ir apmokėjimo psichologams tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Psichologų, pageidaujančių padėti apklausti asmenis baudžiamajame procese, sąrašo administravimo ir apmokėjimo psichologams tvarkos aprašo 21 punkte.</i>		
E. Tamošiūnienė	Siūloma: 1) įtraukti, kad apygardos teismo psichologo veiklos teritorija apima ir apygardos teismą, ir jo veiklos teritorijoje esančių apylinkių teismų teritoriją. 2) nuostatas dėl apygardos teismo psichologo veiklos apylinkės teisme išskirti kaip pavadavimą.	Atsižvelgta – patikslinta pagal pastabą, atskirai išskiriami punktai dėl apylinkės ir apygardos teismo psichologo pakeitimo/pavadavimo.
K. Serdiukienė / Klaipėdos	Siūlytina įrašyti, kad psichologas funkcijas vykdo apygardos	Atsižvelgta.

apylinkės teismas	teisme ir jo veiklos teritorija apima taip pat ir visus tos apygardos veiklos teritorijoje esančius apylinkių teismus.	
Klaipėdos apygardos teismas	<p>1) Projekte nenurodomas pats apygardos teismas, kuriame šis psichologas ir dirba (žr. 10 punkto komentarą ir siūlymą), dėl to ši punktą siūlytina tikslinti taip: „<...>. Apygardos teismo psichologo veiklos teritorija apima visus tos ši apygardos teismą ir jo veiklos teritorijoje esančius apylinkių teismus. <...>“.</p> <p>2) reglamentuojama nesančio apylinkės teismo psichologo pavadavimo tvarka, tačiau: 1) nenurodomas subjektas, kurio sprendimu (ar bendru sutarimu) pavedama atlikti nesančio psichologo darbą apygardos teismo ar apylinkės teismo psichologui (neaišku, kam skiriamas prioritetas; jei neskiriamas prioritetas, o nustatyti laiku padėti gali abu psichologai – kaip nusprendžiama, kas pavaduoja), 2) nenurodoma tvarka dėl apygardos teismo psichologo laikino pavadavimo. Manytina, kad šis klausimas turėtų būti sprendžiamas Projekto 12 punkte nurodyta tvarka (teismų pirmininkams bendradarbiaujant tarpusavyje). Antruoju atveju, kalbant apie atvejus, kai nėra apygardos teismo psichologo ir būtina skubiai atlikti jo kompetencijai priskirtinus procesinius veiksmus, apygardos ir apylinkės teismų pirmininkų sutarimu jį vaduoti galėtų tos apygardos apylinkės psichologas, įvertinus jo kompetencijų ir profesionalumo lygį tokias apklausas atlikti, arba rinktis kitus psichologus 9 punkte nurodyta tvarka.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys į Klaipėdos apygardos teismo veiklos teritorijoje veikiančių teismo psichologų gerąją praktiką, kuri galėtų būti įtvirtinta ir Projekte, kai ilgos trukmės kasmetinės atostogos (dažniausiai – vasaros) psichologai derina tarpusavyje, kad būtų užtikrintas apklausų vykdymas visoje veiklos teritorijoje;</p>	Atsižvelgta – patikslinta pagal pastabą, atskirai išskiriami punktai dėl apylinkės ir apygardos teismo psichologo pakeitimo/pavadavimo.
<p>10. Apygardos teismui kaip pirmosios instancijos teismui teisingose bylose (Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 225 straipsnis) procesinius veiksmus, kuriuose turi dalyvauti vaikai, paprastai padeda atlikti tos apygardos teismo psichologas (nepaisant to, kad ikiteisminio tyrimo veiksmai atliekami apylinkės teisme). Apygardos teismo psichologas taip pat gali būti kviečiamas į apygardos teismo veiklos teritorijai priskirtą apylinkės teismą, kai, apylinkės teismo psichologo vertinimu, su vaiko dalyvavimu susijusių procesinių veiksmų atlikimo atvejis laikytinas sudėtingu arba dėl kitų objektyvių priežasčių toks apygardos teismo psichologo dalyvavimas yra būtinas.</p>		

G. Poškus / Šiaulių apygardos teismas	Siūlytina: 1) po BPK 225 įrašyti „straipsnyje su jame numatytais išimtimis dėl bylų priskyrimo apylinkės teismams bei visose kitose seksualinių nusikaltimų pobūdžio baudžiamosiose bylose“ Šiuo metu Šiaulių apygardos teismo veiklos teritorijoje naudojamas būtent toks darbų pasiskirstymas tarp psichologų ir jis visiškai pasiteisino; 2) po žodžio kai, įrašyti „teisėjo, prokuroro, kito ikiteisminio tyrimo pareigūno arba apylinkės teismo psichologo vertinimu“. Tokia redakcija padėtų išvengti atvejų, kai apygardos teismo psichologas arba labai dažnai ir nepagrįstai būtų kviečiamas dalyvauti procesinių veiksmų atlikime, arba kviečiamas itin retai.	Atsižvelgta – patikslinta pagal pasiūlymus.
A. Ridikas	Siūloma: 1) redakcinio pobūdžio pakeitimas, kuris įneštų daugiau aiškumo: „nepriklausomai nuo to ar veiksmai atliekami ikiteisminio tyrimo metu ar byla nagrinėjant teisme“; 2) dėl G. Poškaus pasiūlymo – nekeisti ir palikti kaip yra. Manytina, kad ir apylinkės teismo psichologai yra pakankamai pasirengę ir kvalifikuoti, o palikti spręsti prokurorui ar net ir teisėjams kur koks psichologas turi dalyvauti, neracionalu – patys psichologai nusprendžia kuris tokiais atvejais turėtų dalyvauti; 3) nepalaikomas G. Poškaus siūlymas po žodžio kai, įrašyti „teisėjo, prokuroro, kito ikiteisminio tyrimo pareigūno arba apylinkės teismo psichologo vertinimu“.	Atsižvelgta į redakcinio pobūdžio pasiūlymą ir patikslinta. Dėl kitų pastabų – tikslinta pagal G. Poškaus pasiūlymus, kadangi jiems pritarė daugiau narių, taip pat jie sutapo su teismų siūlymais.
A. Piesliakas	1) žodis „paprastai“ turėtų reikšti, kad yra kažkokios išlygos. Čia turbūt išlyga būtų atvejuose, kai psichologo nėra ir tada turėtų įsijungti 9 punkto gale nurodytas mechanizmas. Arba tada žodžio „paprastai“ nereikia. 2) priedašo „nepriklausomai nuo to ar veiksmai atliekami ikiteisminio tyrimo metu ar byla nagrinėjant teisme“ nereikia, kadangi nuostata aiški – apygardos teismui teisingose bylose (visose bylose, kokia byla bebūtų) dalyvauja apygardos teismo psichologas; 3) sakinį „Apygardos teismo psichologas taip pat gali būti kviečiamas į apygardos teismo veiklos teritorijai priskirtą apylinkės teismą, kai, apylinkės teismo psichologo vertinimu, su vaiko dalyvavimu susijusių procesinių veiksmų atlikimo atvejis	1) siūloma palikti žodį „paprastai“, kadangi teikiamos tik rekomendacijos (pvz., nusprendus, kad pakanka apylinkės psichologo kompetencijos, gali būti pasitelkiamas būtent jis, be to, išimties atsiranda pavadavimo atvejais, kai nesant apygardos teismo psichologo gali dalyvauti apylinkės teismo psichologas. 2) siūloma palikti paaiškinamąją nuostatą, siekiant išvengti klausimų, kai ikiteisminio tyrimo veiksmai atliekami apylinkės teisme, nors byla būtų teisinga apygardos teismui. 3) nuostatos dėl kito psichologo kvietimo/pavadavimo ir pan. išskirtos į atskirus punktus.

	laikytinas sudėtingu arba dėl kitų objektyvių priežasčių toks apygardos teismo psichologo dalyvavimas yra būtinas“ siūloma perkelti į 9 punktą	
K. Serdiukienė / Klaipėdos apylinkės teismas	Palaikomas G. Poškaus siūlymas po žodžio kai, įrašyti „teisėjo, prokuroro, kito ikiteisminio tyrimo pareigūno arba apylinkės teismo psichologo vertinimu“.	Patikslinta pagal G. Poškaus pastabą.
Klaipėdos apygardos teismas	<p>Siūloma redakcija visiškai neatitinka apygardų teismuose dirbančių teismo psichologų darbo specifikos, aukštesnės instancijos teismo kompetencijos ir apskritai teismo psichologų pareigybių teismuose (pirmiausia – apygardų) įsteigimo tikslų, todėl siūlome šį punktą keisti taip:</p> <p>„Apygardos teismui teismingose bylose procesinius veiksmus, kuriuose turi dalyvauti vaikai, padeda atlikti šio apygardos teismo psichologas (nepaisant to, kad ikiteisminio tyrimo veiksmai atliekami apylinkės teisme). Apygardos teismo psichologas padėti atlikti procesinius veiksmus visų kategorijų bylose kviečiamas ir į apygardos teismo veiklos teritorijai priskirtą apylinkės teismą, kai, teisėjo/prokuroro vertinimu, su vaiko dalyvavimu susijusių procesinių veiksmų atlikimo atvejis laikytinas sudėtingas (pavyzdžiui, apklausiamas vaikas yra mažo amžiaus, turi specialiųjų poreikių, kitų intelekto, emocinių ir (ar) raidos sutrikimų ir pan.) arba dėl kitų objektyvių priežasčių toks apygardos teismo psichologo dalyvavimas yra būtinas“.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies – palikta „paprastai“, nes teikiamos tik rekomendacijos, be to, tai gali būti aktualu pavadavimo ir kt. atvejais (pvz., kai kurie apygardos teismai neturi psichologo, todėl kviečia apylinkės teismo psichologą).</p> <p>Patikslinta pagal pastabą, nurodant pavyzdinį sudėtingų atvejų sąrašą.</p>
Kauno apygardos teismas	Kauno apygardos teismo veiklos teritorijoje apygardos teismui teisingų bylų yra apie 70–80%, o psichologai Kauno apygardos teismo veiklos teritorijoje yra 4, iš kurių tik vienas apygardos teismo. Vadovaujantis šiuo aprašo punktu psichologų darbo krūvis bus labai nevienodas.	<p>Siekiant išvengti galimo darbo krūvio netolygumo didėjimo, nuostatoje lieka žodis „paprastai“. Be to, teikiamos rekomendacijos, taigi lieka galimybė reaguojant į darbų apimtį atitinkamai organizuoti teismo psichologų veiklą. Taip pat žr. ankstesnius paaiškinimus prie šio punkto.</p> <p>Atsižvelgus į darbų apimtį, psichologų patirtį, kompetencijas, gali būti ir apylinkės psichologas pasitelkiamas.</p>

III SKYRIUS**TEISMO PSICHOLOGŲ TEISĖS IR PAREIGOS**

13. Teismo psichologų teisės ir pareigos skirstomos į procesines bei su teisiniu procesu nesusijusias teises ir pareigas.

14. Procesines teismo psichologų teises ir pareigas nustato Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas.

15. Pagrindinės teismo psichologų su teisiniu procesu nesusijusios teisės ir pareigos nustatytos Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme ir (ar) Lietuvos Respublikos darbo kodekse bei su šių įstatymų įgyvendinimu susijusiuose teisės aktuose.

16. Teismo psichologai taip pat privalo gerbti žmogaus teises ir orumą, laikytis profesinės kompetencijos ir atsakomybės, profesinio garbingumo ir kitų profesinės etikos reikalavimų

A. Piesliakas	Manytina, kad visas šis skyrius yra apie nieką: 13 punktas yra teorinis, 16 punktas yra iš kažkokio psichologų veiklą reguliuojančio teisės akto. Jeigu reikia tokio skyriaus, tai siūloma suformuluoti taip: „teismo psichologų teises ir pareigas nustato Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas ir (ar) Lietuvos Respublikos darbo kodeksas bei su šių įstatymų įgyvendinimu susiję teisės aktai“.	Patikslinta – atsisakyta kaip atskiro skyriaus, perkelta į vieną punktą pradžioje.
E. Tamošiūnienė	Pritariama A. Piesliako pastabai. Siūloma tik pasakyti, kad procesines teises ir pareigas nustato įstatymai, etikos klausimus kiti aktai.	Patikslinta – atsisakyta kaip atskiro skyriaus, perkelta į vieną punktą pradžioje.
Klaipėdos apygardos teismas	Siūloma iš 16 punkto formuluotės išbraukti žodžius „taip pat“, kalbant apie etikos reikalavimus.	Patikslinta pagal pastabą.

IV SKYRIUS**TEISMO PSICHOLOGŲ VEIKLOS ORGANIZAVIMAS DALYVAUJANT APKLAUSOSE**

E. Tamošiūnienė	Siūloma pervadinti skyriaus pavadinimą, kad nebūtų painiavos su procesu. Siūloma vartoti „pasitelkimas ar įtraukimas“	Patikslinta pagal pastabą.
17. Ikiteisminio tyrimo metu nustačius poreikį apklausti nepilnametį, prokuroras raštu kreipiasi į ikiteisminio tyrimo teisėją dėl nepilnamečio liudytojo (nukentėjusiojo) ar įtariamojo apklausos, pateikdamas teismui prašymą per Integruotą baudžiamojo proceso sistemą. Prieš teikdamas šį prašymą, prokuroras su ikiteisminio tyrimo teisėju ir/ar teismo psichologu suderina planuojamos apklausos datą, laiką ir vietą.		
Kauno apygardos teismas	Klausimas, jeigu byla yra teisinga apygardos teismui, o ikiteisminio tyrimo teisėjai yra tik apylinkės teisme kaip bus	Performuluota kaip rekomendacijos, patikslinta, paliekant nuostatas, kad suderinama su teisėju ir

	derinamas apylinkės teismo ir apygardos psichologo darbo užimtumas. Nes vadovaujantis aprašo punktu prokuroras gali pasirinkti su kuo suderinti planuojamą apklausą neatsižvelgiant į teisėjo ir psichologo užimtumą.	prokuroru.
<i>19. Jeigu poreikis išklausti vaiko nuomonę arba atlikti kitus su vaiko dalyvavimu susijusius procesinius veiksmus atsiranda civilinės, baudžiamosios ar administracinio nusižengimo bylos nagrinėjimo teisme metu, teisėjas ar kitas jo įgaliotas asmuo raštu per DVS (sutrikus šios sistemos veiklai, elektroniniu paštu ar kitais teisme priimtinais būdais) kreipiasi į teismo psichologą, užpildydamas prašymą dėl teismo psichologo pagalbos teikimo, kurio pavyzdinė forma nustatyta šio Aprašo 1 priede.</i>		
E. Tamošiūnienė	Tai procesiniai klausimai, kurie sprendžiami įstatymų nustatyta tvarka. Viskas turi būti byloje, o ne kitur. Be to, aprašu reguliuojama psichologų, o ne kitų subjektų veiklą	Skyrius išdėstytas naujai, apjungiant ir ištrinant kai kurias procesines nuostatas, papildant pagal pastabas. Be to, teikiamos tik rekomendacijos, todėl teismui paliekama teisė jame nustatytomis priimtinomis priemonėmis organizuoti teismo psichologo darbą. Siūlytina palikti rekomendacijas naudoti DVS priemonėmis, kadangi tai padėtų geriau apskaityti teismo psichologų darbo krūvį, vertinti užduočių atlikimą ir pan.
K. Serdiukienė / Klaipėdos apylinkės teismas	Pritariama E. Tamošiūnienei	
Tauragės apylinkės teismas	Nustatytas reikalavimas DVS priemonėmis raštu kreiptis į teismo psichologą laikytinas formaliu ir pertekliniu, nes esant poreikiui teismo psichologui atlikti veiksmus byloje, operatyviau posėdžio data ir laikas suderinami telefonu ar el. paštu. Sutinkama, kad nustatytos formos prašymas būtų pildomas, kai kreipiamasi į kito teismo psichologą.	
Panevėžio apylinkės teismas	Išsakyta kritika 19 punktui: „Keistai atrodo pvz. 19 punktas. Teisėjas oficialiai kreipiasi su prašymu į teismo darbuotoją padėti. Šiaip teisėjas dažniausiai nutaria, šaukimais kviečia ir t.t. ir už nurodymų nevykdymą nustatytos baudos. O čia teismo darbuotojų (psichologų) reikia paprašyti. Šaržuojant ir su ironija būtų galima pasakyti, kad ar nebus prieita prie to, jog ir teismo posėdžių sekretorės reikės paprašyti ir suderinti, kad ateitų į teismo posėdį, arba oficialiai paprašyti, kad teisėjo padėjėjas surašytų procesinio sprendimo projektą (prašyme nurodant kokį, iki kada, kokias procesinio sprendimo dalis ir pan.)“.	
<i>20. Šio Aprašo 9 ir 10 punktuose nurodytais atvejais, kai yra poreikis pasitelkti kito teismo psichologą, teisėjas ar jo įgaliotas asmuo susisieikia su kito teismo psichologu ir suderina planuojamos apklausos ar kitų procesinių veiksmų atlikimo datą, laiką ir vietą. Tai atlikęs teisėjas ar jo įgaliotas asmuo užpildo ir per DVS arba elektroniniu paštu išsiunčia teismui, kuriame dirba teismo psichologas, prašymą dėl teismo psichologo pagalbos teikimo, prideda gautą prokuroro prašymą dėl nepilnamečio liudytojo (nukentėjusiojo) ar įtariamojo apklausos (jeigu teismo psichologas kviečiamas ikiteisminio tyrimo metu) bei kitą</i>		

reikalingą informaciją. Teisme gautas prašymas dėl teismo psichologo pagalbos teikimo registruojamas DVS ir nukreipiamas teismo pirmininkui ar jo įgaliotam asmeniui, kuris teismo psichologui suformuoja užduotį.		
E. Tamošiūnienė	Taip pat procesiniai klausimai	Skyrius išdėstytas naujai, apjungiant ir ištrinant kai kurias nuostatas, papildant pagal pastabas.
A. Piesliakas	Reikėtų įdėti 12 punkto nuostatą, kad tai atliekama po to, kai teismų pirmininkai ar jų įgalioti asmenys pabendradarbiauja, kad teisėjas nesiimtų iniciatyvos kviesti kito teismo ar net kitos apygardos teismo psichologo, kai apie tai dar nėra sutarta. Arba reikia atitinkamai pataisyti 12 punktą.	Patikslinta pagal pastabą.
K. Serdiukienė / Klaipėdos apylinkės teismas	Pritariama A. Piesliakui	
21. Gavęs šio Aprašo 18–20 punktuose numatytą užduotį, teismo psichologas nedelsdamas, bet ne vėliau, kaip kitą darbo dieną, susisieikia su ikiteisminio tyrimo teisėju, paskirtu atlikti vaiko apklausą, ar teisėju, nagrinėjančiu civilinę, baudžiamąją ar administracinio nusižengimo bylą, ir suderina pasirengimo procesinių veiksmų atlikimui planą (susipažinimo su bylos medžiaga, įvadinio pokalbio, apklausos laiką ir pan.) ir kitus su užduoties įvykdymu susijusius klausimus.		
G. Poškus / Šiaulių apygardos teismas	Dažniausiai ikiteisminio tyrimo metu dėl nepilnamečio asmens apklausos yra kontaktuojama su prokuroru bei su juo derinama apklausos taktika ir ribos, todėl šioje vietoje būtų tikslinga įvardinti prokurorą, tačiau paliekant kaip alternatyvą ir teisėją.	Patikslinta pagal pastabą.
A. Ridikas	Pritariama G. Poškui. Paliekant teisėjus, aptariant apklausą ikiteisminio tyrimo metu reikėtų įtraukti ir prokurorą. Prie G. Poškaus paminėtų motyvų papildomai galima pažymėti, kad ikiteisminio tyrimo metu tik prokuroras sprendžia kam leisti susipažinti su byla (BPK 181 straipsnis).	
K. Serdiukienė / Klaipėdos apylinkės teismas	Pritariama G. Poškui ir A. Ridikui	
Klaipėdos apygardos teismas	Atsižvelgiant į platesnį procesinius veiksmus atliekančių subjektų ratą nei nurodoma Projekte, punktą siūlytina papildyti taip: „Gavęs šio Aprašo 18–20 punktuose numatytą užduotį, teismo psichologas nedelsdamas, bet ne vėliau, kaip kitą darbo dieną, susisieikia su prokuroru, ikiteisminio tyrimo pareigūnu / teisėju , paskirtu atlikti vaiko apklausą <...>“;	

23. Vaiko apklausą teisme atlieka teisėjas, o teismo psichologas, atsižvelgdamas į vaiko socialinę ir psichologinę brandą, padeda šią apklausą atlikti.		
A. Piesliakas	Abejojama, ar tokios nuostatos reikia, nes tai reglamentuota procesiniuose įstatymuose.	Patikslinta pagal pastabą – išbraukta
E. Tamošiūnienė	Pritariama A. Piesliakui.	
24. Teismo psichologas su teisėju ir/ar prokuroru suderina vaiko apklausos atlikimo, nuomonės išklausymo ir/ar kitų procesinių veiksmų atlikimo taktiką, pagrindinių klausimų formuluotes, jų pateikimo eiliškumą ir kitus su vaiko dalyvavimu procese susijusius klausimus.		
G. Poškus / Šiaulių apygardos teismas	Manytina, kad 24 punktą savo turiniu yra dubliuojantis 21 punktą, todėl svarstytina šiuos du punktus apjungti į vieną.	Patikslinta pagal pastabą – sujungti du punktai. Siūloma palikti, atsižvelgus į teismo psichologų išdėstytus pastebėjimus, kad ne visuomet teisėjai prieš posėdį atlieka aprašytus veiksmus ir pasitaiko atvejų, kad dėl to apsunkinamas pats apklausos atlikimas.
A. Ridikas	Nors šiame punkte aprašyti veiksmai skiriasi laiko atžvilgiu nuo 21 p. aprašytų, pritariama G. Poškaus nuomonei ir siūlymui.	
K. Serdiukienė / Klaipėdos apylinkės teismas	Tikslinga 21 ir 24 p. apjungti.	
A. Piesliakas	Pritariama G. Poškui ir A. Ridikui, tačiau taip pat abejojama, ar tokių nuostatų iš viso reikia. Jos neapima visų galimų pasiruošimo veiksmų, o todėl neturi jokios vertės. Teisėjas ir psichologas yra pakankamai protingi ir kvalifikuoti, kad patys nuspręstų, kokių pasiruošimo veiksmų jiems reikia. Arba siūloma tuos pasiruošimo veiksmus perkelti į 21 p.	
E. Tamošiūnienė	Pritariama A. Piesliakui.	
25. Nustatant vaiko apklausos ir/ar kitų su vaiko dalyvavimu susijusių procesinių veiksmų atlikimo taktiką, atsižvelgiama ir į vaiko gyvenimo ir auklėjimo sąlygas, jo bendravimo su aplinkiniais įgūdžius, raidos ypatumus, jo reakciją į tiriamą įvykį arba nagrinėjamą klausimą, jo dalyvius, vaiko emocinę būseną ir pan. Šias aplinkybes teismo psichologas pagal galimybes stengiasi išsiaiškinti pasirengimo procesinių veiksmų atlikimui metu.		
26. Teisėjas, prieš pradėdamas vaiko apklausą arba kitus procesinius veiksmus, susijusius su vaiko dalyvavimu teisminiame procese, pasiteirauja teismo psichologo, ar per įvadinį pokalbį su vaiku (jeigu toks vyko) ar iš bylos medžiagos teismo psichologas nenustatė tam tikrų aplinkybių, dėl kurių teismo psichologo su teisėju suderinta apklausos atlikimo, nuomonės išklausymo ir/ar kitų procesinių veiksmų atlikimo taktika turėtų keistis (pvz., paaiškėjo, kad vaikas turi raidos ypatumų, neįgalumą ar pan.). Atliekant vaiko apklausą rekomenduojama vadovautis Teismo psichologo gerosios praktikos vadovu.		
27. Vaiko apklausa atliekama teisme (teismo rūmuose) įrengtame vaiko apklausos kambaryje, su vaiku tiesiogiai bendraujant teismo psichologui. Jeigu teisme (teismo rūmuose) nėra įrengto vaiko apklausos kambario arba apklausa tame teisme (teismo rūmuose) negali vykti dėl kitų objektyvių priežasčių, apklausa gali būti atlikta kitame tos apygardos veiklos teritorijoje esančiame teisme (teismo rūmuose), kuriame toks kambarys yra įrengtas. Vaiko apklausa taip pat gali būti atlikta policijos arba kitų institucijų patalpose, atitinkančiose įstatymų reikalavimus vaikų apklausoms atlikti.		

E. Tamošiūnienė	Negalime procesinių veiksmų reguliuoti TT aprašu.	Performuluota į rekomendacines nuostatas, patikslinta.
<p>28. Teismo psichologas, pagal poreikį, gali teikti išvadas raštu ir paaiškinimus žodžiu. Tuo atveju, jeigu proceso metu teismo psichologo prašoma pateikti išvadą raštu, dalyvaujančių byloje asmenų teismui pateikti klausimai apibendrinami ir pateikiami teismo psichologui raštu. Tuo atveju, jeigu teismo proceso metu teismo psichologo prašoma pateikti paaiškinimus žodžiu, jis kviečiamas į teismo posėdį.</p> <p>29. Teismo psichologo išvada gali būti surašoma atskiru dokumentu arba jo paaiškinimai gali būti įrašomi į teismo posėdžio ar tyrimo veiksmo protokolą arba užfiksuojami teismo posėdžio garso įrašė, kuris proceso įstatymuose numatyta tvarka yra prilyginamas teismo posėdžio protokolui. Po raštu surašyta ar į teismo posėdžio arba tyrimo veiksmo protokolą įrašyta išvada teismo psichologas turi pasirašyti.</p> <p>30. Teismo psichologo išvadoje, kuri surašoma kaip atskiras dokumentas, nurodoma: teismo, kurio psichologas surašė išvadą, pavadinimas, teismo psichologo vardas, pavardė, bylos, kurioje teikiama išvada, numeris, vaiko vardas, pavardė, klausimai, kurie buvo pateikti teismo psichologui, teismo psichologo nustatytos aplinkybės, turinčios reikšmės bylai išnagrinėti/ištirti ir kita, teismo psichologo vertinimu, reikšminga informacija. Pavyzdinės teismo psichologo išvados civiliniame ir baudžiamajame procesuose formos pateikiamos šio Aprašo 2 priede.</p>		
E. Tamošiūnienė	Jeigu norim pateikti kažkokias veiklos rekomendacijas, negalim įsiterpti į teismo proceso eigą.	Performuluota į rekomendacines nuostatas, patikslinta.
<p>32. Naujai priimtam teismo psichologui nuo darbo teisme pradžios paskiriamas mentorius nuo 1 iki 3 mėnesių laikotarpiui. Mentorius supažindina naujai priimtą teismo psichologą su teismų sistemos ypatumais, darbo funkcijomis, darbo organizavimo formomis ir turiniu, padeda spręsti kasdienėje veikloje kylančius klausimus, dalijasi sukauptomis žiniomis, patirtimi ir metodikomis. Mentoriumi paprastai skiriamas apygardos teismo psichologas, turintis ilgiausią darbo patirtį teismų sistemoje, atsižvelgus į teritorinį teismų išsidėstymą, užimtumą ir kitas reikšmingas aplinkybes. Nesant galimybės mentoriumi skirti apygardos teismo psichologo, juo skiriamas apylinkės teismo psichologas. Konkretaus teismo psichologo paskyrimo mentoriumi klausimą tarpusavyje suderina teismų pirmininkai arba jų įgalioti asmenys. Pasibaigus nustatytam mentoriaus paskyrimo terminui, mentorius su naujai į darbą priimtu teismo psichologu parengia ir pasirašo atlikto mokymo ataskaitą, kurią pateikia teismų pirmininkams ar jų įgaliotiems asmenims.</p>		
E. Tamošiūnienė	Tai teismo pirmininko kompetencija, todėl nuostata ne vietoje	Patikslinta kaip rekomendacija tai nusistatyti
Klaipėdos apygardos teismas	<p>Iš to, kas išdėstyta 32 punkte akivaizdu, kad mentorių parinks teismų psichologų darbo stažus ir užimtumo lygį žinanti Administracija (kuratorius), tačiau kaip matyti iš Projekto 12 punkto, kuriame nurodyta „esant poreikiui paskirti naujai pradėjusiam dirbti teismo psichologui mentorių <...>“, šie klausimai sprendžiami teismų pirmininkams ar jų įgaliotiems asmenims bendradarbiaujant tarpusavyje“, jos vaidmuo mentoriaus skyrimo procese niekaip neįtvirtintas. Aptariant šį punktą pažymėtina ir tai, jog Apraše neaptartas ir paskirto mentoriaus apmokėjimo už padidėjusį darbo krūvį klausimas, t. y. nėra aišku, ar priemoną mokės siunčiantis teismas, ar teismas, kuriame apmokomas naujas</p>	<p>Nuostatos patikslintos į rekomendacines.</p> <p>Nacionalinė teismų administracine nėra teismo psichologų darbdavys, ji nenustato teismo psichologams papildomų funkcijų, neturi teisės pavesti atlikti tam tikras užduotis. Tai yra teismo psichologą į pareigas priimančio subjekto (teismo pirmininko, kanclerio) teisės, todėl teikiamos rekomendacijos pirmininkams susiderinti tarpusavyje dėl galimybės vieną ar kitą teismo psichologą paskirti mentoriumi.</p> <p>Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, darbo apmokėjimo, be kita ko, ir už papildomų funkcijų atlikimą, pavadavimą, klausimus</p>

	psichologas, ar apskritai mentorystė nebus laikoma padidėjusiu darbo krūviu ir nebus apmokama.	reglamentuoja kiti teisės aktai (Valstybės tarnybos įstatymas, Biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymas), taigi tai negali būti šių rekomendacijų reguliavimo sritis.
<p>33. Teismo psichologas, siekdamas užtikrinti aukštą profesinės kompetencijos lygį, nuolatos siekia profesinio tobulėjimo, aktyviai seka naujausius psichologijos mokslo atradimus, teisinio reglamentavimo pakeitimus, susijusius su jo profesine veikla, pagal galimybes dalyvaudamas profesinių žinių įgijimo kursuose ir/ar seminaruose, mokslinėse-praktinėse konferencijose; supervizijose ir/ar intervizijose ir kt. Tam, kad turėtų galimybę kelti kvalifikaciją ir nuolat ugdyti profesinę kompetenciją, teismo psichologas, suderinęs su tiesioginiu vadovu, gali organizuoti savo darbą taip, kad būtų skiriamas konkretus laikas kvalifikacijai kelti (pavyzdžiui, vieną darbo dieną per savaitę (konkrečią dieną ar atskiromis dienomis tam tikromis valandomis) neskiriamos apklausos), tačiau nepažeidžiant proceso įstatymuose nustatytų reikalavimų ir terminų bei nepaneigiant pagrindinių teismo psichologų funkcijų atlikimo.</p>		
Panevėžio apylinkės teismas	<p>Reiškiamą kritiką šiam punktui: „Bandoma įteisinti vieną nedarbo dieną per savaitę arba susitumpinti darbo valandas. Neva kels kvalifikaciją ir neis į apklausas, o teisėjai, prokurorai ir/ar kiti proceso dalyviai turės prie to derintis. Kyla klausimas, o teisėjų padėjėjams ar nereikia nuolat kelti kvalifikaciją ir skaityti teisės aktų pakeitimus? Jie taip pat paskaityt šį aprašą gali užsinorėti vienos darbo dienos per savaitę, kvalifikacijos kėlimui ir nerašyti procesinių sprendimų projektų. Arba vertėjai gali norėti vieną dieną neversti, o tik gilinti žinias. Aplačiai visi atsakingi, pareigingi darbuotojai turi nuolat tobulėti, mokytis ir t.t., bet kažkodėl jiems nedaroma išimčių. Šiuo metu teisme dirbanti psichologė vieną dieną dirba nuotoliniu būdu. Ar manote, kad to nepakanka?“.</p>	<p>Siūlomos nuostatos dėl suderinimo su tiesioginiu vadovu, tai, kad dėl tokio darbo organizavimo negali būti pažeidžiami proceso įstatymuose nustatyti reikalavimai ir terminai bei nepaneigiamos pagrindinių teismo psichologų funkcijų atlikimas suponuoją, kad prioritetas visada skiriamas apklausoms/nuomonėms/išvadoms, o tik po to kvalifikacijos kėlimui.</p>
<p>34. Teismo psichologai, siekdami tobulėti ir dirbti efektyviau, taip pat padėti vieni kitiems spręsti sudėtingas darbinės situacijas bei suteikti konsultacinę pagalbą, organizuoja bendrus susitikimus ir veiklos aptarimus. Į šiuos susitikimus gali būti kviečiami psichologijos mokslo ekspertai bei kitų institucijų atstovai. Ne rečiau kaip kartą per tris mėnesius teismo psichologų susitikimų metu vykdomos profesinės priežiūros konsultacijos (supervizijos), kuriose visų teismuose dirbančių psichologų dalyvavimas yra būtinas.</p>		
E. Tamošiūnienė	Galimai tai ir būtų NTA koordinacinė veikla	Taip ir yra, NTA organizuoja, koordinuoja susitikimus, imasi priemonių, pagal galimybes, užtikrinti psichologijos mokslo ekspertų dalyvavimą juose bei kuruojant teismo psichologų veiklą.
Klaipėdos apygardos teismas	Siūlytina šį punktą papildyti nuostata: „Ne mažiau kaip pusė šių konsultacijų organizuojamos nuotoliniu būdu“.	Iš dalies atsižvelgta – įtraukta nuostata, kad paprastai susitikimai vyksta nuotoliniu būdu, bent vienas, esant galimybei, – gyvai.

Panevėžio apylinkės teismas	Turėtų būti numatyti, jog tokie susitikimai gali būti organizuojami ir nuotoliniu būdu. Kritiškai vertintina „visų teismuose dirbančių psichologų dalyvavimas yra būtinas“.	Įtraukta nuostata, kad paprastai susitikimai vyksta nuotoliniu būdu. Išbraukta nuostata dėl būtino dalyvavimo.
<i>35. Teismo psichologas turi teisę prašyti vaiko apklausos vaizdo įrašo, kurį, laikydamasis konfidencialumo bei asmens duomenų apsaugos reikalavimų, gali naudoti mokymosi tikslais pats ir/ar su kitais teismo psichologais, analizuojant apklausos metu taikytus metodus, vertinant padarytas klaidas, pastebint teigiamus aspektus ir pan. Teismo psichologas, norėdamas gauti vaiko apklausos vaizdo įrašą, teisėjui raštu (atskiru dokumentu ar elektroniniu paštu) pateikia prašymą, kuriame nurodo, kokiais tikslais prašoma vaizdo įrašo, kas jį galės matyti, kiek laiko įrašą planuojama naudoti, kada įrašas bus sunaikintas. Teisėjas sprendimą dėl vaizdo įrašo (ne)išdavimo įformina rezoliucija ant prašymo arba kitais teisme priimtinais būdais.</i>		
E. Tamošiūnienė	Procesiniai klausimai	Paredaguota, pateikiant labiau apibendrintą nuostatą.
Klaipėdos apygardos teismas	Atsižvelgiant į tai, kad reikalingas vaizdo įrašas gali būti prokuroro žinioje siūlytina papildyti taip: „<...>. Teismo psichologas, norėdamas gauti vaiko apklausos vaizdo įrašą, teisėjui/ prokurorui raštu (atskiru dokumentu ar elektroniniu paštu) pateikia prašymą, kuriame nurodo, kokiais tikslais prašoma vaizdo įrašo, kas jį galės matyti, kiek laiko įrašą planuojama naudoti, kada įrašas bus sunaikintas. Teisėjas/ prokuroras sprendimą dėl vaizdo įrašo (ne)išdavimo įformina rezoliucija ant prašymo arba kitais teisme priimtinais būdais“.	Patikslinta į labiau apibendrintą nuostatą, nukreipiant į proceso įstatymų reikalavimus.
<i>37. Šio Aprašo 9 ir 10 punktuose numatytais atvejais, kai procesiniams veiksmams atlikti kviečiamas kito teismo psichologas, teismų pirmininkų susitarimu, teismo psichologo atvykimo organizavimas ir išlaidų kompensavimas gali būti priskirtas kviečiančiojo teismo dispozicijai.</i>		
Klaipėdos apygardos teismas	Šia nuostata nesukuriama konkreti tvarka ir kiekvienu atskiru atveju teismų pirmininkams numatoma pareiga tartis dėl kiekvieno psichologo išvykimo į kitą teismą. Siūlytina šiame punkte apibrėžti konkrečią taisyklę, jog teismo psichologo atvykimo organizavimas ir išlaidų kompensavimas priskiriamas kviečiančiojo teismo dispozicijai, išskyrus atvejus, kai teismo pirmininkai susitaria kitaip.	Teikiamos rekomendacijos, todėl privalomo pobūdžio nuostatų jose nelieka.
<i>39. Teismo psichologas pildo veiklos ataskaitą už pusės metų laikotarpį ir pateikia ją teismo pirmininkui ar teismo kancleriui bei Administracijai.</i>		
Kauno apygardos teismas	39 aprašo punktą siūlome išdėstyti taip:	Patikslinta, numatant, kad teikiama metinė ataskaita, nebent teismo organizacinės veiklos priežiūros ir

	„39. Teismo psichologas pildo metinę veiklos ataskaitą, jeigu teismo organizacinės veiklos priežiūros ir teismų administracinės veiklos priežiūros plane nenustatyta kitaip, ir pateikia ją teismo pirmininkui ar teismo kancleriui bei Administracijai“.	teismų administracinės veiklos priežiūros plane nustatyta kitaip.
<i>1 Priedas</i> <i>KREIPIMASIS/PRAŠYMAS</i> <i>DĖL TEISMO PSICHOLOGO PAGALBOS TEIKIMO</i>		
A. Piesliakas	Pagal 3 p. tikslas užtikrinti ir administracinių nusižengimų bylose apklausiamų vaikų apklausos sąlygas, taigi, galbūt, reikėtų įrašyti ir AN bylas.	Patikslinta.
Klaipėdos apygardos teismas	Atsižvelgiant į tai, kad kitos ikiteisminio tyrimo institucijos gali būti pasitvirtinusios jiems priimtinas kreipimosi dėl teismo psichologo pagalbos teikimo formas, siūlytina 1 Priedo pavadinimą pagal 2 Priedo pavadinimą pervadinti į „ Pavyzdinė kreipimosi prašymo dėl teismo psichologo pagalbos teikimo forma “.	Patikslinta.
Kauno apygardos teismas	Siūlome patikslinti 1 priedo formą pagal pridedamą: įtraukti „administracinių nusižengimų byla“ ir kt.	Patikslinta pagal KAT pasiūlytą formą.
<i>Kitos pastabos</i>		
Klaipėdos apygardos teismas	Siūlytina į Projektą įtraukti bei aptarti Pavyzdinio vyriausiojo specialisto (teismo psichologo) pareigybės aprašymo (ruošinio), patvirtinto Teisėjų tarybos 2020-05-29 nutarimu Nr. 13P-61-(7.2.1.), 9 punkte nurodytos funkcijos „teismo pirmininko ar teismo kanclerio pavedimu konsultuoja teismo darbuotojus streso, konfliktų valdymo klausimais, pagal kompetenciją organizuoja vidinius mokymus“ – vykdymo detalesnes sąlygas.	Įtraukta bendra nuostata, kad pagal poreikį teismo psichologas gali konsultuoti teismo darbuotojus streso, konfliktų valdymo klausimais.
Panevėžio apylinkės teismas	Pateikti pastebėjimai/nuomonė: „Visų pirma ar apilai toks veiklos aprašas reikalingas? Kodėl tuomet nerengiami vertėjų, teisėjų padėjėjų ir kitų teismo darbuotojų veiklos aprašai? Beje apie teisėjų padėjėjų veiklos reglamentavimą jau kalbama labai seniai (iki atsirandant psichologams), tačiau iki šiol jokio veiklos aprašo nematėme. Paskaičius aprašą matosi, kad norėta įnešti kažkokio aiškumo,	Dokumentas parengtas įgyvendinant Teisėjų tarybos 2020 m. gegužės 29 d. posėdyje patvirtintus teismo psichologų veikloje kylančių problemų sprendimo būdus ir siekiant tobulinti teismo psichologų veiklos modelį, reaguojant į praktikoje išskylančius iššūkius, kuriuos teismo psichologai išdėsto periodiškai organizuojamuose pasitarimuose/susitikimuose.

	reglamentuoti tai ko nereglamentuoja procesinės normos, tačiau keistai atrodo tam tikros formuluotės, kai teisėjai psichologų prašo, derina, pildo paslaugų užsakymo ir apimtį lapus (1 priedas). O jeigu teisėjas nepažymės varnelės, kad reikės psichologo nuomonės arba poreikis atsiras po apklausos? Tokiu atveju jie atsisakys pareikšti nuomonę, išvadą, ar tai priklausys nuo jų valios?“.	
Teisėjų tarybos Teismų administravimo ir Teisės aktų projektų rengimo ir vertinimo komitetų narių nuomonės dėl 2022 m. birželio 1 d. pakartotiniam derinimui pateiktų Rekomendacijų dėl teismo psichologų veiklos organizavimo		
G. Poškus	Patobulintam projektui pastabų ir pasiūlymų neturi	
A. Ridikas	Papildomų pastabų neturi	
E. Tamošiūnienė	Pritariama patikslintoms Rekomendacijoms, siūloma teikti Teisėjų tarybai.	
A. Piesliakas	1. Siūlomi redakcinio pobūdžio patikslinimai 18 ir 19 punktuose; 2. Siūloma atsisakyti IV skyriaus dėl teismo psichologo išvadų teikimo. Teigiama, kad perrašomos BPK nuostatos. Tuo atveju, jeigu nieko panašaus nėra kituose procesiniuose įstatymuose, tada galima palikti.	1. Atsižvelgta ir patikslinta pagal pastabas. 2. Siūloma nuostatas palikti, kadangi praktikoje teismo psichologams tenka teikti išvadas ne tik baudžiamosiose bylose – nuomonių/išvadų raštu taip pat prašoma civilinėse bylose. Tokiais atvejais trūksta aiškumo. Be to, psichologams labai naudinga vieningos praktikos formavimui turėti pavyzdinę išvados formą (ji parengta teismo psichologų kuratorių, mokslininkų prof. dr. Ilonos Laurinaitytės bei doc. dr. Neringos Grigutytės), į kurią nuoroda pateikiama būtent šiame Rekomendacijų skyriuje.
R. Gadliauskas	Pastabų ir papildymų neturima.	
S. Rudėnaitė	Pastabų neturima.	
J. Malijauskienė	Pastabų neturima.	

TEISĖJŲ TARYBA

Protokolinis nutarimas

2022 m. birželio d.
Vilnius

Teisėjų taryba, susipažinusi su Nacionalinės teismų administracijos parengta medžiaga dėl teismo psichologų veiklos organizavimo, siekdama tobulinti teismo psichologų veiklos modelį, reaguodama į praktikoje išskylančius iššūkius, kuriuos teismo psichologai aptaria periodiškai organizuojamuose pasitarimuose/susitikimuose, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 120 straipsnio 17 ir 27 punktais, n u t a r i a:

1. Patvirtinti Rekomendacijas dėl teismo psichologų veiklos organizavimo (toliau – Rekomendacijos).
2. Pavesti Nacionalinei teismų administracijai apie patvirtintas Rekomendacijas informuoti teismus bei paskelbti jas interneto svetainėje www.teismai.lt.

Pirmininkas

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Nacionalinė teismų administracija
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl Teisėjų tarybos rekomendacijų dėl teismo psichologų veiklos organizavimo patvirtinimo
Dokumento registracijos data ir numeris	2022-06-13 Nr. 4R-967-(1.17.E)
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	3
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Parašo paskirtis	pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Natalija Kaminskienė Direktorius
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-06-13 13:24:27 GMT+03:00
Parašo formatas	XAdES-A
Laiko žymoje nurodytas laikas	2022-06-13 13:24:44 GMT+03:00
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A
Sertifikato galiojimo laikas	2022-06-08 11:09:11 GMT+03:00 - 2025-06-07 11:09:11 GMT+03:00
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Lietuvos teismų informacinė sistema
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja. (2022-06-20 11:14:24)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	Nuorašą suformavo LITEKO 2022-06-20 11:14:24
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-